

Laidiens: 08.04.2005., Nr. 56

Ministru kabineta noteikumi Nr.233

Rīgā 2005.gada 5.aprīlī (prot. Nr.17 19.§)

Noteikumi par preču un transportlīdzekļu radiometrisko kontroli uz valsts robežas

Izdoti saskaņā ar likuma “Par radiācijas drošību un kodoldrošību” 9.panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā Valsts robežsardze sadarbībā ar muitas iestādēm, Pārtikas un veterināro dienestu un Radiācijas drošības centru veic pārbaudes uz Latvijas Republikas valsts robežas (kas vienlaikus ir Eiropas Ekonomikas zonas ārējā robeža), lai nodrošinātu, ka pāri robežai tiek pārvietotas tikai tādas kravas, kurās radioaktīvo vielu daudzums nepārsniedz pieļaujamās normas, kā arī netiek ievesti un izvesti nedeklarēti jonizējošā starojuma avoti.
2. Jonizējošā starojuma mērījumus (turpmāk — radiometriskā kontrole) sauszemes ceļu, starptautisko jūras ostu, lidostu un dzelzceļa staciju robežkontroles un robežpārejas punktos (turpmāk — robežkontroles punkts) kravai vai citai kustamai mantai (turpmāk — prece) un transportlīdzeklim veic Valsts robežsardze.
3. Valsts robežsardzes amatpersonām, kuras veic radiometrisko kontroli, apmācības un tālākmācības kārtību radiācijas drošībā un kodoldrošībā nosaka Valsts robežsardzes priekšnieks sadarbībā ar Radiācijas drošības centru (turpmāk — centrs).
4. Apmācību un tālākmācību programmā Valsts robežsardzes amatpersonām ietver:
 - 4.1. teorētiskās mācības par normatīvo aktu prasībām radiācijas drošībā;
 - 4.2. informāciju par iespējamo veselības apdraudējumu, piesardzības pasākumiem un aizsardzību pret jonizējošo starojumu;
 - 4.3. teorētiskās mācības un praktisko apmācību par preču un transportlīdzekļu radiometrisko kontroli;
 - 4.4. informāciju par pasākumiem, kurus veic, konstatējot nedeklarētu jonizējošā starojuma avotu precē vai transportlīdzeklī vai paaugstinātu gamma starojuma fona līmeni.
5. Muitas amatpersonām, kuras iesaistītas kontrolē uz valsts robežas, tālākmācību radiācijas drošībā un kodoldrošībā nodrošina attiecīgo dienestu vadība.

6. Pārtikas un veterinārā dienesta speciālistiem, kuri iesaistīti kontrolē uz valsts robežas, tālākapmācību radiācijas drošībā un kodoldrošībā nodrošina attiecīgo struktūrvienību vadība sadarbībā ar centru.

7. Tālākapmācību programmā muitas amatpersonām un Pārtikas un veterinārā dienesta speciālistiem ietver:

7.1. teorētiskās mācības par normatīvo aktu prasībām radiācijas drošībā;

7.2. informāciju par iespējamo veselības apdraudējumu, piesardzības pasākumiem un aizsardzību pret jonizējošo starojumu;

7.3. informāciju par pasākumiem, kurus veic, konstatējot nedeklarētu jonizējošā starojuma avotu precē vai transportlīdzeklī vai paaugstinātu gamma starojuma fona līmeni.

8. Valsts robežsardzes, muitas iestāžu un Pārtikas un veterinārā dienesta (turpmāk — robežkontroles punktu kontroles dienesti) amatpersonām šo dienestu vadība ne retāk kā reizi divos gados organizē zināšanu pārbaudi par radiometrisko kontroli, aizsardzību pret jonizējošo starojumu un citiem radiācijas drošības un kodoldrošības pasākumiem.

9. Ārpuskārtas apmācību un zināšanu pārbaudi organizē, ja izdarīti būtiski grozījumi normatīvajos aktos, kas regulē radiācijas drošības un kodoldrošības jautājumus, mainīti robežkontroles punktu kontroles dienestu amatpersonu amata pienākumi vai ieviesti cita veida radiometri.

II. Radiometriskā kontrole

10. Radiometriskajiem mērījumiem izmanto kalibrētu pārnēsājamo radiometru vai testētu stacionāro radiometru. Radiometrs atbilst šādām prasībām:

10.1. lietojams 60 keV—1,5 MeV enerģijas diapazonā;

10.2. spēj atklāt šādus gamma starojuma avotus:

10.2.1. sākot ar 0,05 $\mu\text{Sv/h}$ — pārnēsājamais radiometrs;

10.2.2. sākot ar 0,1 $\mu\text{Sv/h}$ — stacionārais radiometrs;

10.3. nodrošina, ka kļūdaini atklāto avotu skaits nepārsniedz 0,01 % no kopējā atklāto nedeklarēto jonizējošā starojuma avotu skaita.

11. Neitronu detektoram jāatklāj tāds neitronu starojuma avots, kas rada neitronu plūsmu 20000 neitronu sekundē. Radiometra jutīguma pārbaudei izmanto neitronu starojuma avotu, kas satur 300 gramus plutonija un kurā ^{239}Pu koncentrācija ir 93,3 %, vai citu jonizējošā starojuma avotu, kas rada attiecīgo neitronu plūsmu.

12. Pirms pārnēsājamo radiometriskās kontroles ierīču izmantošanas mēra dabiskā starojuma fonu:

12.1. mērot dabisko gamma starojuma fonu ar pārnēsājamo radiometru, radiometra reģistrējošā daļa (sonde) atrodas 1 m augstumā no zemes;

12.2. mērījumi robežkontroles punktos notiek vismaz vienu reizi dienā tajās vietās, kur paredzēts veikt preču vai transportlīdzekļu radiometrisko kontroli;

12.3. mērījumu skaitu un ilgumu izvēlas atbilstoši radiometra ražotāja tehniskajos dokumentos noteiktajiem parametriem.

13. Preces un transportlīdzekļa pārbaudē ar stacionāro radiometru ievēro šādas prasības:

13.1. radiometrs ir nepārtraukti ieslēgts;

13.2. prece un transportlīdzeklis virzās cauri detektoru ailei ar vienmērīgu ātrumu, kas nepārsniedz stacionārā radiometra tehniskajos rādītājos noteikto maksimālo ātrumu;

13.3. ja tiek pārsniegts stacionārā radiometra brīdināšanas sliekšnis, veic detalizētu pārbaudi ar pārnēsājamo radiometru.

14. Preces un transportlīdzekļa pārbaudē ar pārnēsājamo radiometru ievēro šādas prasības:

14.1. radiometra reģistrējošā daļa (sonde) atrodas ne tālāk par 5 cm no preces vai transportlīdzekļa virsmas;

14.2. liela gabarīta precī vai transportlīdzekli, izņemot dzelzceļa transportu, pārbauda pa perimetru dažādos līmeņos, katrā līmenī vairākos punktos, lai attālums starp mērīšanas punktiem nepārsniegtu 1 m;

14.3. dzelzceļa sastāvam pārbauda katru vagonu pa perimetru vienā līmenī, bet, ja radiometriskās kontroles rezultāti mērīšanas vietā kādam vagonam par 50 % pārsniedz dabisko gamma starojuma fona līmeni, šo vagonu pārbauda pa perimetru dažādos līmeņos, katrā līmenī vairākos punktos, lai attālums starp mērīšanas punktiem nepārsniegtu 1 m;

14.4. mazgabarīta precei, ja tā nav iepakota, pārbauda visas pieejamās virsmas.

15. Valsts robežsardzes amatpersona, kura veic radiometrisko kontroli, ir atbildīga par:

15.1. radiometra ekspluatācijas noteikumu ievērošanu;

15.2. radiometrisko mērījumu veikšanas kvalitāti;

15.3. iegūtās informācijas pareizību.

III. Rīcība, konstatējot paaugstinātu jonizējošā starojuma līmeni vai atklājot nedeklarētu jonizējošā starojuma avotu

16. Ja radiometriskās kontroles rezultāti mērīšanas vietā par 50 % pārsniedz dabisko gamma starojuma fona līmeni vai tiek konstatēts neitronu starojums no preces vai transportlīdzekļa, Valsts robežsardzes amatpersona sastāda ziņojumu par paaugstināta jonizējošā starojuma līmeņa konstatēšanu (pielikums) un nekavējoties nodod to muitas maiņas vecākajam. Muitas maiņas vecākais aizpilda ziņojuma sadaļu par kravu un nosūta ziņojumu centram un